

UCHWAŁA nr XLVI/ 268 /2018

RADY GMINY WIJEWO

z dnia 30 lipca 2018 r.

**w sprawie zatwierdzenia wniesionej skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody
Wielkopolskiego z dnia 26 czerwca 2018 r.**

Na podstawie art. 98 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 994) oraz art. 3 § 2 pkt 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 1302),

Rada Gminy Wijewo uchwala, co następuje:

§ 1

Postanawia się zatwierdzić wniesioną przez Wójta Gminy Wijewo skargę z dnia 25 lipca 2018 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego nr KN-I.4131.1.273.2018.3 z dnia 26 czerwca 2018 r. stwierdzające nieważność uchwały nr XLIV/245/2018 Rady Gminy Wijewo z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały nr XXXVII/203/2017 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 8244) Rady Gminy Wijewo z dnia 27 listopada 2017 r. dotyczącej uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo.

§ 2

Treść skargi stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3

1. Do podejmowania wszystkich czynności w toku postępowania i reprezentowania skarżącego przed sądem administracyjnym upoważnia się Wójta Gminy Wijewo.
2. Wójt Gminy Wijewo może ustanawiać pełnomocników procesowych.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wijewo.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Stanisław Kasperski

kompetencyjnym, dającym organowi szczególne uprawnienie w ramach toczącego się postępowania sądowoadministracyjnego do podjęcia rozstrzygnięcia uwzględniającego skargę zgodnie z jej żądaniem przy zastosowaniu rodzajów rozstrzygnięć podejmowanych przed sądem administracyjnym w razie uwzględnienia skargi (art. 145-150 p.p.s.a.). Przesłankami zastosowania tego przepisu przez organ są: uwzględnienie skargi w całości oraz zachowanie terminu (do dnia rozpoczęcia rozprawy). Uprawnienie organu do działania w ramach autokontroli w zakresie wyboru form i rodzaju rozstrzygnięcia sprawy jest powiązane z treścią żądania skargi oraz z przedmiotem zaskarżenia.”

Przesłankami zastosowania tego przepisu przez organ jest więc: uwzględnienie skargi w całości, zachowanie terminu (30 dni od dnia otrzymania skargi) oraz, aby organ, uwzględniając skargę, działał „w zakresie swojej właściwości”. Wszystkie te przesłanki zostały spełnione.

Jak wskazuje się w przywołanym już wyżej wyroku WSA w Krakowie z dnia 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt. III SA/Kr 1027/17) „Przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. ma charakter ogólny i nie zawiera żadnych wyłączeń, przedmiotowych lub podmiotowych. Należy zatem przyjąć, że przepis ten odnosi się do wszystkich działań lub bezczynności (przewlekłego prowadzenia postępowania), o których mowa w art. 3 § 2 i 3 p.p.s.a., a zatem również do zaskarżonych uchwał rady gminy, w tym również stanowiących akty prawa miejscowego (art. 3 § 2 pkt 5 p.p.s.a.). Jedynym ograniczeniem zastosowania przez organ art. 54 § 3 p.p.s.a. jest to, aby organ, uwzględniając skargę, działał „w zakresie swojej właściwości”. Właściwość organu to zdolność prawna do rozstrzygania określonego rodzaju spraw. W ocenie Sądu pojęcie „właściwości” w rozumieniu art. 54 § 3 p.p.s.a. powinno być rozumiane podobnie jak na gruncie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. W przypadku art. 54 § 3 p.p.s.a. chodzi więc o zachowanie właściwości rzeczowej i miejscowej organu. Właściwość rzeczową organu administracji publicznej ustala się według przepisów o zakresie jego działania (art. 20 k.p.a.). Właściwość rzeczową trzeba ustalać na podstawie przepisów ustaw materialnoprawnych oraz tych przepisów ustaw ustrojowych, które dotyczą kompetencji organów administracji publicznej. Należy podkreślić, że do zakresu pojęcia właściwości rzeczowej organu nie należy forma ani rodzaj podjętego rozstrzygnięcia.

W postanowieniu z dnia 29 grudnia 2009 r., II OW 73/09 (publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych) Naczelny Sąd Administracyjny wyjaśnił, że skoro przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. przewiduje możliwość uwzględnienia skargi do dnia rozpoczęcia rozprawy (obecnie – w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania skargi), to nie ulega wątpliwości, iż z instytucji autokontroli może skorzystać jedynie organ administracji publicznej, któremu w tym właśnie czasie, tj. w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania skargi, przysługują kompetencje do rozstrzygania danego rodzaju spraw administracyjnych. A zatem, warunkiem skorzystania z uprawnienia do autokontroli, przewidzianym w art. 54 § 3 p.p.s.a., jest posiadanie przez organ administracji publicznej - w dacie korzystania z tego uprawnienia - kompetencji do załatwiania danego rodzaju spraw administracyjnych. Z uprawnienia tego nie może skorzystać organ administracji publicznej, który co prawda posiadał kompetencje do rozstrzygnięcia danej sprawy administracyjnej w dacie wydania zaskarżonej do sądu administracyjnego decyzji, lecz utracił ją po wydaniu decyzji.

Przepisy art. 91 ust. 1 i art. 93 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym nie pozbawiają rady gminy prawa do zastosowania trybu autokontroli poprzez stwierdzenie nieważności wydanej przez nią uchwały zaskarżonej do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Powołane przepisy regulują jedynie tryb postępowania nadzorczego i mają zastosowanie do momentu wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Po wniesieniu skargi

zastosowanie mają przepisy ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, a zatem również art. 54 § 3 p.p.s.a. To, że przepisy ustawy o samorządzie gminnym przyznają uprawnienie do stwierdzenia nieważności uchwały rady gminy wyłącznie organowi nadzoru, nie wyklucza możliwości stosowania art. 54 § 3 p.p.s.a. Czym innym jest bowiem postępowanie nadzorcze prowadzone przez organ nadzoru na podstawie art. 85-92 ustawy o samorządzie gminnym, a czym innym postępowanie sądowoadministracyjne wywołane skargą organu nadzoru.(wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn.. akt. II OSK 2377/14)

Skoro przepisy art. 91 ust. 1 oraz art. 93 ust. 1 u.s.g. nie dotyczą już wszczętego postępowania przed sądem administracyjnym, nie są zatem przepisami ograniczającymi art. 54 § 3 p.p.s.a.

Dlatego też z treści przepisów ustawy o samorządzie gminy nie można wywodzić ograniczenia kręgu podmiotów władnych do stwierdzenia nieważności uchwały w ogóle. Innymi słowy, uprawnienia do wyeliminowania z obrotu prawnego wadliwego aktu gminy nie można rozumieć wąsko, tylko w granicach ustawy o samorządzie gminy, gdyż ona (w przepisach art. 91 i n.) reguluje tylko jedną z dróg – na wcześniejszym (przedsądowym) etapie. Oczywiście jest, że wówczas rada gminy nie ma prawa stwierdzić nieważności swojej uchwały, nie ma bowiem ku temu podstawy prawnej. Jednakże już po wniesieniu skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego organ gminy uzyskuje takie uprawnienie – na mocy z art. 54 § 3 p.p.s.a. W omawianym zakresie przepisy ustawy o samorządzie gminy i Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie kolidują ze sobą. Nie ma tutaj konfliktu wymagającego rozstrzygnięcia, która norma ma pierwszeństwo według obowiązujących reguł kolizyjnych. W związku z tym nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że – zgodnie z art. 91 ust. 1 oraz art. 93 ust. 1 u.s.g. – organem właściwym do stwierdzenia nieważności uchwały rady gminy w ogóle jest wyłącznie wojewoda albo sąd administracyjny. Biorąc pod uwagę odrębność postępowania nadzorczego wobec postępowania sądowoadministracyjnego, z ww. przepisów nie można wyprowadzić takiego wniosku. (patrz: Bogdan Dolnicki Stwierdzenie nieważności uchwały przez radę gminy, RUCH PRAWNICZY, EKONOMICZNY I SOCJOLOGICZNY Rok LXXVII – zeszyt 3 – 2015).

Artykuł 54 § 3 p.p.s.a. nie wymienia konkretnie form działania administracji, których zaskarżenie daje możliwość zastosowania instytucji autokontroli. Używa jedynie ogólnego sformułowania „działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania”. Należy przez to rozumieć, że przedmiotem autokontroli mogą być więc wszystkie formy działania lub bezczynności administracji publicznej objęte kognicją sądu administracyjnego (art. 3 § 2 i 3 p.p.s.a.)

Powyższe argumenty przemawiają zatem za przyjęciem stanowiska, iż rada gminy, działając na podstawie art. 54 § 3 p.p.s.a. w zw. z art. 147 § 1 p.p.s.a., może uwzględnić skargę do sądu administracyjnego na własną uchwałę w sprawie i stwierdzić jej nieważność.

Argumenty wskazane powyżej pozwalają na uznanie, że rozstrzygnięcie nadzorcze nie może się ostać.

Należy na marginesie także wskazać, iż zgodnie z ugruntowaną linią orzecznictwa sądów administracyjnych (tak dla przykładu postanowienie NSA z dnia 6 września 2007 roku, sygn. akt IOSK 1158/07, postanowienie NSA z dnia 4 stycznia 2011 roku, sygn. akt II OSK 2450/10 czy też postanowienie NSA z dnia 31 stycznia 2012 roku, sygn. akt I OSK 106/12), 30- dniowy termin określony w rozstrzygnięciu nadzorczym wyznacza jedynie termin na wniesienie skargi. Nie dotyczy

UZASADNIENIE

do uchwały nr XLVI/268/2018 Rady Gminy Wijewo z dnia 30 lipca 2018 r.
w sprawie zatwierdzenia wniesionej skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody
Wielkopolskiego z dnia 26 czerwca 2018 r.

Wojewoda Wielkopolski rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 26 czerwca 2018 r. stwierdził nieważność uchwały nr XLIV/245/2018 z dnia 21 maja 2018 r. Rady Gminy Wijewo w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały nr XXXVII/203/2017 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 8244) Rady Gminy Wijewo z dnia 27 listopada 2017 r. dotyczącej uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo.

W ocenie organu nadzoru systemowa i funkcjonalna wykładnia przepisów ustawy o samorządzie gminnym i ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, regulujących zasady i tryb postępowania nadzorczego prowadzi do rezultatu, że to wyłącznie sąd administracyjny jest właściwy rzeczowo do stwierdzenia nieważności aktu w wyniku uwzględnienia skargi organu nadzoru. Zdaniem Wojewody rada gminy nie posiada zatem możliwości stwierdzenia nieważności swojej uchwały, zaś instytucja autokontroli odnosi się jedynie do spraw administracyjnych załatwianych w drodze decyzji, postanowienia, bądź innych aktów lub czynności z zakresu administracji publicznej, bezczynności lub przewlekłości wnoszonych do sądu za pośrednictwem organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.

Stanowisko Organu nadzoru kwestionujące legalność powyżej wskazanej uchwały jest błędne.

Zgodnie z art. 54 § 3 ppsa „Organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zostało zaskarżone, może w zakresie swojej właściwości uwzględnić skargę w całości w terminie trzydziestu dni od dnia jej otrzymania. W przypadku skargi na decyzję, uwzględniając skargę w całości, organ uchyla zaskarżoną decyzję i wydaje nową decyzję. Uwzględniając skargę, organ stwierdza jednocześnie, czy działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania miały miejsce bez podstawy prawnej albo z rażącym naruszeniem prawa. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.”

Jak wynika z wyroku WSA w Krakowie z dnia 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt. III SA/Kr 1027/17) w ślad za wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn. akt. II OSK 2377/14) Celem wprowadzenia tego przepisu było umożliwienie organowi administracji weryfikacji własnego działania lub bezczynności bez konieczności angażowania sądu administracyjnego w ocenę jego zgodności z prawem. Przepis ten służy więc realizacji zasady szybkości postępowania wyrażonej w art. 7 p.p.s.a. i powinien być wykładany w sposób zapewniający najpełniejszą realizację tej zasady ogólnej postępowania sądowoadministracyjnego.

W doktrynie prawa administracyjnego przeważa pogląd, iż przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. stanowi samodzielne upoważnienie organu administracji publicznej do weryfikacji własnej decyzji, wiążące się wyłącznie z zaskarżeniem tej decyzji do sądu administracyjnego. (por. Z. Kmiecik [w:] System Prawa Administracyjnego, Tom 10, Sądowa kontrola administracji publicznej, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2014, s. 305 i powołaną tam literaturę).

Z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 listopada 2014 r., II OSK 2377/14, (publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych) jasno wynika, iż „przepis art. 54 § 3 p.p.s.a., pomimo tego, iż zawarty jest w ustawie procesowej, jest przepisem o charakterze

on natomiast podjęcia uchwały w sprawie zaskarżenia tego rozstrzygnięcia. Uchwała w sprawie zaskarżenia rozstrzygnięcia stanowi wewnętrzną decyzję i nie jest elementem skargi. W konsekwencji uchwała w sprawie zaskarżenia może zostać podjęta po wniesieniu skargi po upływie 30- dniowego terminu na jej wniesienie. Uchwała rady gminy może zostać przedłożona sądowi najpóźniej w dniu rozprawy, kiedy to skarga podlegać będzie merytorycznemu rozpoznaniu.

W tym stanie rzeczy, podjęcie uchwały należy ocenić jako uzasadnione i konieczne.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Stanisław Kasperski

che

STEMPLEWSKI SZCZUDŁO
& Partnerzy

C D P I S

Wijewo, dnia 25 lipca 2018 r.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu
ul. Ratajczaka 10/12
61-815 Poznań

za pośrednictwem

Wojewody Wielkopolskiego w Poznaniu
Al. Niepodległości 16/18
61-713 Poznań

Skarżący: Gmina Wijewo
ul. Parkowa 1; 64-150 Wijewo
reprezentowana przez
Wójta Gminy Wijewo Mieczysława Drożdżyńskiego
zastępowana przez radcę prawnego Michała Stemplewskiego
Stemplewski Szczudło & Partnerzy Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych Sp. k.,
64-100 Leszno, ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 9 lok.1

Skarżony organ: Wojewoda Wielkopolski
Al. Niepodległości 16/18
61-713 Poznań

SKARGA

na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego w Poznaniu
z dnia 26 czerwca 2018 r., nr KN-I.4131.1.273.2018.3

Na podstawie art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) oraz art. 3 § 2 pkt 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 1302) w oparciu o pełnomocnictwo, którego uwierzytelnioną kopię przedkładam w załączeniu, wnoszę skargę na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2018 r., nr KN-I.4131.1.273.2018.3, stwierdzające nieważność uchwały nr XLIV/245/2018 Rady Gminy Wijewo z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały nr XXXVII/203/2017 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 8244) Rady Gminy Wijewo z dnia 27 listopada 2017 r. dotyczącej uchwalenia regulaminu udzielania

pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo, doręczonej Skarżącemu w dniu 26 czerwca 2018 r.

Zgodnie z art. 98 ust. 3 zd. drugie ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) podstawą do wniesienia skargi jest uchwała rady gminy w sprawie wniesienia skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze. Z uwagi na planowane przez Radę terminy sesji wskazuję, iż uchwała zatwierdzająca wniesioną skargę na akt nadzoru zostanie przedłożona niezwłocznie, po jej podjęciu przez Radę, celem jej uzupełnienia.

Jednocześnie, Skarżący w/w rozstrzygnięciu zarzuca:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania, a to art. 54 § 3 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 1302) na skutek błędnego przyjęcia, że wyłącznie sąd administracyjny jest właściwy rzeczowo do stwierdzenia nieważności aktu w wyniku uwzględnienia skargi organu nadzoru oraz, że Rada nie ma prawa stwierdzić nieważności własnej uchwały;
2. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) poprzez błędne przyjęcie, że przedmiotowa uchwała Rady Gminy jest sprzeczna z prawem.

Wskazując na powyższe uchybienia, w myśl art. 148 ppsa wnoszę o uchylenie w całości zaskarżonego aktu nadzoru oraz o obciążenie Wojewody Wielkopolskiego w Poznaniu kosztami postępowania w sprawie.

UZASADNIENIE

W dniu 27 listopada 2017 r. Rada Gminy Wijewo podjęła uchwałę nr XXXVII/203/2017 w sprawie ustanowienia Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 8244.)

Na przedmiotową uchwałę Rady Gminy Wijewo Wojewoda Wielkopolski wniósł za pośrednictwem Organu w dniu 20 kwietnia 2018 r. skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu, w której domagał się stwierdzenia nieważności uchwały, podnosząc, że została ona podjęta z istotnym naruszeniem prawa.

W ustosunkowaniu się do w/w skargi oraz w odpowiedzi na jej złożenie, Rada Gminy Wijewo, działając w ramach samokontroli, po wniesieniu skargi przez Wojewodę, na podstawie art. 54 § 3 ppsa, w dniu 21 maja 2018 r. podjęła uchwałę nr XLIV/245/2018 w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały Nr XXXVII/203/2017 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r., poz. 8244.) Rady Gminy Wijewo z dnia 27 listopada 2017 r. dotyczącej uchwalenia regulaminu

udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo. Uznając skargę za zasadną został jednocześnie złożony w odpowiedzi wniosek, w oparciu o art. 161 § 1 pkt 3 ppsa, o umorzenie postępowania. Uwzględnienie skargi przez Radę Gminy w trybie autokontroli stało się jednocześnie zadośćuczynieniem zasadzie ekonomiki procesowej mającym doprowadzić do realizacji celu wniesionej skargi. Nadmienić w tym miejscu należy, iż sprawa do dnia wniesienia niniejszej skargi nie została jeszcze przez Sąd rozstrzygnięta.

Zaskarżonym rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 26 czerwca 2018 r. Wojewoda Wielkopolski stwierdził nieważność uchwały nr XLIV/245/2018 z dnia 21 maja 2018 r. zarzucając jej istotne naruszenie prawa, tj. art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) oraz art. 54 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 roku prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 1302).

W ocenie organu nadzoru systemowa i funkcjonalna wykładnia przepisów ustawy o samorządzie gminnym i ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, regulujących zasady i tryb postępowania nadzorczego prowadzi do rezultatu, że to wyłącznie sąd administracyjny jest właściwy rzeczowo do stwierdzenia nieważności aktu w wyniku uwzględnienia skargi organu nadzoru. Zdaniem Wojewody rada gminy nie posiada zatem możliwości stwierdzenia nieważności swojej uchwały, zaś instytucja autokontroli odnosi się jedynie do spraw administracyjnych załatwianych w drodze decyzji, postanowienia, bądź innych aktów lub czynności z zakresu administracji publicznej, bezczynności lub przewlekłości wnoszonych do sądu za pośrednictwem organu, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania jest przedmiotem skargi.

W ocenie Skarżącego stanowisko organu nadzoru jest błędne, a przedmiotowa uchwała Rady Gminy Wijewo nie narusza prawa.

Zgodnie z art. 54 § 3 ppsa „Organ, którego działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania zaskarżono, może w zakresie swojej właściwości uwzględnić skargę w całości w terminie trzydziestu dni od dnia jej otrzymania. W przypadku skargi na decyzję, uwzględniając skargę w całości, organ uchyla zaskarżoną decyzję i wydaje nową decyzję. Uwzględniając skargę, organ stwierdza jednocześnie, czy działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania miały miejsce bez podstawy prawnej albo z rażącym naruszeniem prawa. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio.”

Jak wynika z wyroku WSA w Krakowie z dnia 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt. III SA/Kr 1027/17) w ślad za wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn. akt. II OSK 2377/14) Celem wprowadzenia tego przepisu było umożliwienie organowi administracji weryfikacji własnego działania lub bezczynności bez konieczności angażowania

sądu administracyjnego w ocenę jego zgodności z prawem. Przepis ten służy więc realizacji zasady szybkości postępowania wyrażonej w art. 7 p.p.s.a. i powinien być wykładany w sposób zapewniający najpełniejszą realizację tej zasady ogólnej postępowania sądowoadministracyjnego.

W doktrynie prawa administracyjnego przeważa pogląd, iż przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. stanowi samodzielne upoważnienie organu administracji publicznej do weryfikacji własnej decyzji, wiążące się wyłącznie z zaskarżeniem tej decyzji do sądu administracyjnego. (por. Z. Kmiecik [w:] System Prawa Administracyjnego, Tom 10, Sądowa kontrola administracji publicznej, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2014, s. 305 i powołaną tam literaturę).

Podobny pogląd wyrażany był też w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego na gruncie poprzednio obowiązujących w tym zakresie przepisów art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. nr 74 poz. 368 ze zm.) i art. 200 § 2 k.p.a.

W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 15 grudnia 1984 r., III AZP 8/83 (OSNCP 1985, nr 10, poz. 143) Sąd Najwyższy, w odniesieniu do art. 200 § 2 k.p.a., stwierdził, że autokontrola zaskarżonej decyzji przez organ, który ją wydał, stanowi nowe, samodzielne upoważnienie organu administracji publicznej do weryfikacji własnej decyzji, wiążące się wyłącznie z zaskarżeniem decyzji do sądu administracyjnego. W uchwale składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 lipca 1999 r., FPS 20/98 (ONSA 1999, nr 4, poz. 120) przyjęto, iż na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. nr 74 poz. 368 ze zm.) Izba Skarbowa, na której decyzję odwoławczą wniesiono skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego uprawniona jest do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji i poprzedzającej ją decyzji organu podatkowego. W uzasadnieniu tej uchwały wskazano, iż uprawnienia organu dokonującego autokontroli, określone w art. 38 ust. 2 ustawy o NSA, stanowią samoistną podstawę postępowania prowadzonego przez organ administracji publicznej w ramach tej procedury, jak i samoistną podstawę do stosowania zróżnicowanych form rozstrzygnięć uwzględniających skargę. Również w uzasadnieniu uchwały z dnia 20 marca 2000 r., OPS 16/99 (ONSA 2000, Nr 3, poz. 94) Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, iż art. 38 ust. 2 ustawy o NSA stanowi samoistną i wyjątkową podstawę prawną do weryfikacji przez organ administracji publicznej rozstrzygnięcia zaskarżonego do NSA. Ponadto w uchwale tej Sąd wskazał, że uwzględnienie przez organ administracji publicznej "skargi w całości" polegać może na wydaniu przez ten organ jednego z rozstrzygnięć wymienionych w art. 22 ust. 1 ustawy o NSA. Przyjęcie innego stanowiska, a w szczególności zgoda na to, iż ustawa o NSA nadaje różną treść tej samej kategorii pojęciowej tj. "uwzględnieniu skargi" w przepisie art. 22 ust. 1 i art. 38 ust. 2 byłoby sprzeczne z dyrektywami wykładni językowej.

W wyroku z dnia 18 listopada 2011 r., I OSK 630/11 (publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych), Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że art. 38 ust. 2 ustawy o NSA nie określał szczegółowo przesłanek do skorzystania z możliwości w nim zawartych ani też

prawnych form, w jakich miało nastąpić przewidziane w tym przepisie "uwzględnienie skargi w całości". W orzeczeniach Naczelnego Sądu Administracyjnego, gdy chodzi o wykładnię tego przepisu, wyrażane były także poglądy, że art. 38 ust. 2 ustawy o NSA upoważnia organ administracji publicznej do uwzględnienia skargi w całości, a zatem do wydania rozstrzygnięcia jakiego w rozumieniu ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym stanowi uwzględnienie tego środka prawnego. Chodzi tutaj o rodzaje rozstrzygnięć, które zostały wymienione w art. 22 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o NSA. Oznacza to, że organ może w oparciu o art. 38 ust. 2 ustawy o NSA uchylić decyzję lub postanowienie w całości albo w części, stwierdzić ich nieważność lub niezgodność z prawem. Rodzaj rozstrzygnięcia zależy zaś będzie w konkretnej sprawie od przedmiotu zaskarżenia i sformułowanego w skardze żądania strony (patrz np. wyrok NSA z 27 czerwca 2003 r., I SA 215/02, LEX nr 149489, wyrok NSA z 17 kwietnia 2000 r., I SA/Ka 2271/99, LEX nr 423970, wyrok NSA z 21 marca 2002 r., III SA 2807/00, LEX nr 54305).

Art. 54 § 3 p.p.s.a. reguluje w istocie instytucję tożsamą z uregulowaną uprzednio w art. 38 ust. 2 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, w związku z czym, poglądy wyrażone w powołanych wyżej uchwałach i wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego zachowują swoją aktualność, mimo zmiany stanu prawnego.

Powyższe argumenty zostały podzielone w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 listopada 2014 r., II OSK 2377/14, (publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych), z którego wynika, iż „przepis art. 54 § 3 p.p.s.a., pomimo tego, iż zawarty jest w ustawie procesowej, jest przepisem o charakterze kompetencyjnym, dającym organowi szczególne uprawnienie w ramach toczącego się postępowania sądowoadministracyjnego do podjęcia rozstrzygnięcia uwzględniającego skargę zgodnie z jej żądaniem przy zastosowaniu rodzajów rozstrzygnięć podejmowanych przed sądem administracyjnym w razie uwzględnienia skargi (art. 145-150 p.p.s.a.). Przesłankami zastosowania tego przepisu przez organ są: uwzględnienie skargi w całości oraz zachowanie terminu (do dnia rozpoczęcia rozprawy). Uprawnienie organu do działania w ramach autokontroli w zakresie wyboru form i rodzaju rozstrzygnięcia sprawy jest powiązane z treścią żądania skargi oraz z przedmiotem zaskarżenia.”

Przesłankami zastosowania tego przepisu przez organ jest więc: uwzględnienie skargi w całości, zachowanie terminu (30 dni od dnia otrzymania skargi) oraz, aby organ, uwzględniając skargę, działał „w zakresie swojej właściwości”.

Jak wskazuje się w przywołanym już wyżej wyroku WSA w Krakowie z dnia 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt. III SA/Kr 1027/17) „Przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. ma charakter ogólny i nie zawiera żadnych wyłączeń, przedmiotowych lub podmiotowych. Należy zatem przyjąć, że przepis ten odnosi się do wszystkich działań lub bezczynności (przewlekłego prowadzenia postępowania), o których mowa w art. 3 § 2 i 3 p.p.s.a., a zatem również do zaskarżonych uchwał rady gminy, w tym również stanowiących akty prawa miejscowego (art. 3 § 2 pkt 5 p.p.s.a.). Jedynym ograniczeniem zastosowania przez organ art. 54 § 3 p.p.s.a. jest to, aby organ, uwzględniając skargę, działał "w zakresie swojej właściwości". Właściwość organu to zdolność prawna do rozstrzygania określonego rodzaju spraw. W ocenie Sądu pojęcie

"właściwości" w rozumieniu art. 54 § 3 p.p.s.a. powinno być rozumiane podobnie jak na gruncie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. W przypadku art. 54 § 3 p.p.s.a. chodzi więc o zachowanie właściwości rzeczowej i miejscowej organu. Właściwość rzeczową organu administracji publicznej ustala się według przepisów o zakresie jego działania (art. 20 k.p.a.). Właściwość rzeczową trzeba ustalać na podstawie przepisów ustaw materialnoprawnych oraz tych przepisów ustaw ustrojowych, które dotyczą kompetencji organów administracji publicznej. Należy podkreślić, że do zakresu pojęcia właściwości rzeczowej organu nie należy forma ani rodzaj podjętego rozstrzygnięcia.

W postanowieniu z dnia 29 grudnia 2009 r., II OW 73/09 (publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych) Naczelny Sąd Administracyjny wyjaśnił, że skoro przepis art. 54 § 3 p.p.s.a. przewiduje możliwość uwzględnienia skargi do dnia rozpoczęcia rozprawy (obecnie - w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania skargi), to nie ulega wątpliwości, iż z Instytucji autokontroli może skorzystać jedynie organ administracji publicznej, któremu w tym właśnie czasie, tj. w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania skargi, przysługują kompetencje do rozstrzygania danego rodzaju spraw administracyjnych. A zatem, warunkiem skorzystania z uprawnienia do autokontroli, przewidzianym w art. 54 § 3 p.p.s.a., jest posiadanie przez organ administracji publicznej - w dacie korzystania z tego uprawnienia - kompetencji do załatwiania danego rodzaju spraw administracyjnych. Z uprawnienia tego nie może skorzystać organ administracji publicznej, który co prawda posiadał kompetencje do rozstrzygnięcia danej sprawy administracyjnej w dacie wydania zaskarżonej do sądu administracyjnego decyzji, lecz utracił ją po wydaniu decyzji.

Mając na uwadze powyższe okoliczności wskazać należy, iż skarga została uwzględniona w całości i podjęta w ustawowym terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi.

Nie ulega także żadnej wątpliwości, że rada gminy posiada również kompetencje do podejmowania uchwał w sprawie uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy. Stanowi o tym art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym. W myśl tego przepisu do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów. Takie same kompetencje dla rady gminy przewidują przepisy art. 90f ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r., poz.2198 z późn. zm.) Skoro zatem rada gminy jest właściwa, a więc posiada zdolność prawną do władczego rozstrzygnięcia w przedmiocie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów, to „w zakresie swojej właściwości” może również uwzględnić skargę na uchwałę w przedmiocie uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Wijewo, stwierdzając jej nieważność na podstawie art. 54 § 3 p.p.s.a. (patrz: Bogdan Dolnicki Stwierdzenie nieważności uchwały przez radę gminy, RUCH PRAWNICZY, EKONOMICZNY I SOCJOLOGICZNY Rok LXXVII – zeszyt 3 – 2015).

Przepisy art. 91 ust. 1 i art. 93 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym nie pozbawiają rady gminy prawa do zastosowania trybu autokontroli poprzez stwierdzenie nieważności wydanej przez nią uchwały zaskarżonej do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym uchwała lub zarządzenie organu gminy sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia, w trybie określonym w art. 90. Natomiast przepis art. 93 ust. 1 tej ustawy stanowi, że po upływie terminu wskazanego w art. 91 ust. 1 organ nadzoru nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały lub zarządzenia organu gminy. W tym przypadku organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę lub zarządzenie do sądu administracyjnego. Powołane przepisy regulują jedynie tryb postępowania nadzorczego i mają zastosowanie do momentu wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Po wniesieniu skargi zastosowanie mają przepisy ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, a zatem również art. 54 § 3 p.p.s.a. To, że przepisy ustawy o samorządzie gminnym przyznają uprawnienie do stwierdzenia nieważności uchwały rady gminy wyłącznie organowi nadzoru, nie wyklucza możliwości stosowania art. 54 § 3 p.p.s.a. Czym innym jest bowiem postępowanie nadzorcze prowadzone przez organ nadzoru na podstawie art. 85-92 ustawy o samorządzie gminnym, a czym innym postępowanie sądowoadministracyjne wywołane skargą organu nadzoru. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn.. akt. II OSK 2377/14)

Skoro przepisy art. 91 ust. 1 oraz art. 93 ust. 1 u.s.g. nie dotyczą już wszczętego postępowania przed sądem administracyjnym, nie są zatem przepisami ograniczającymi art. 54 § 3 p.p.s.a.

Dlatego też z treści przepisów ustawy o samorządzie gminy nie można wywodzić ograniczenia kręgu podmiotów władnych do stwierdzenia nieważności uchwały w ogóle. Innymi słowy, uprawnienia do wyeliminowania z obrotu prawnego wadliwego aktu gminy nie można rozumieć wąsko, tylko w granicach ustawy o samorządzie gminy, gdyż ona (w przepisach art. 91 i n.) reguluje tylko jedną z dróg – na wcześniejszym (przedsądowym) etapie. Oczywiście jest, że wówczas rada gminy nie ma prawa stwierdzić nieważności swojej uchwały, nie ma bowiem ku temu podstawy prawnej. Jednakże już po wniesieniu skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego organ gminy uzyskuje takie uprawnienie – na mocy z art. 54 § 3 p.p.s.a. W omawianym zakresie przepisy ustawy o samorządzie gminy i Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie kolidują ze sobą. Nie ma tutaj konfliktu wymagającego rozstrzygnięcia, która norma ma pierwszeństwo według obowiązujących reguł kolizyjnych. W związku z tym nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że – zgodnie z art. 91 ust. 1 oraz art. 93 ust. 1 u.s.g. – organem właściwym do stwierdzenia nieważności uchwały rady gminy w ogóle jest wyłącznie wojewoda albo sąd administracyjny. Biorąc pod uwagę odrębność postępowania nadzorczego wobec postępowania sądowoadministracyjnego, z ww. przepisów nie można wyprowadzić takiego wniosku. (patrz:

Bogdan Dolnicki Stwierdzenie nieważności uchwały przez radę gminy, RUCH PRAWNICZY, EKONOMICZNY I SOCJOLOGICZNY Rok LXXVII – zeszyt 3 – 2015).

Powyższe argumenty przemawiają zatem za przyjęciem stanowiska, iż rada gminy, działając na podstawie art. 54 § 3 p.p.s.a. w zw. z art. 147 § 1 p.p.s.a., może uwzględnić skargę do sądu administracyjnego na własną uchwałę w sprawie i stwierdzić jej nieważność zaś interpretacja skarżonego Organu jest błędna i nie może się ostać. Artykuł 54 § 3 p.p.s.a. nie wymienia konkretnie form działania administracji, których zaskarżenie daje możliwość zastosowania instytucji autokontroli. Używa jedynie ogólnego sformułowania „działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania”. Należy przez to rozumieć, że przedmiotem autokontroli mogą być więc wszystkie formy działania lub bezczynności administracji publicznej objęte kognicją sądu administracyjnego (art. 3 § 2 i 3 p.p.s.a.)

Odnosząc się zaś na końcu do obowiązku wynikającego z art. 98 ust. 3 zd. drugie ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) dotyczącego przedłożenia wraz ze skargą uchwały rady gminy w sprawie wniesienia skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze, wskazać należy, iż zgodnie z aktualnym orzecnictwem sądowym oraz doktryną, przyjmuje się, iż „*uchwała rady dotycząca zaskarżenia, o której mowa w art. 98 ust. 3 u.s.g., może być podjęta albo, jako uchwała w sprawie skierowania skargi do sądu administracyjnego i następnie wykonana przez upoważniony do tego organ lub osobę albo jako uchwała zatwierdzająca już wniesioną przez wójta skargę na akt nadzoru*”. (wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 22 czerwca 2011 r., sygn. I SAVGo 435/11, LEX nr 1084406).

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 11.8.2016 r. (I OSK 1167/16) stwierdził, że brak zarządzenia wójta w przedmiocie zaskarżenia rozstrzygnięcia nadzorczego nie może powodować odrzucenia skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze. Sąd zauważył w przywołanym wyroku, że w świetle postanowień zawartych w art. 98 ust. 3 SamGminU, podjęcie przez właściwy organ stosownego aktu nakazującego zaskarżenie rozstrzygnięcia nadzorczego do sądu administracyjnego nie musi poprzedzać czynności wniesienia skargi na to rozstrzygnięcie nadzorcze. Może być on wydany później, ponieważ chodzi w tym jedynie o to, żeby sąd administracyjny miał pewność, że organ gminy, którego zarządzenia lub uchwały dotyczy dane rozstrzygnięcie nadzorcze, miał wolę zaskarżenia tego aktu nadzoru do sądu administracyjnego. Uchwała w przedmiocie zaskarżenia rozstrzygnięcia, lub zarządzenie w tej sprawie, może zatem zostać wydane już w trakcie toczącego się postępowania sądowego. (Samorząd gminny. Nadzór nad działalnością gminną. Komentarz. G. Dragon, P. Kuzior, M. Łyszczarz, wyd. 1, Warszawa 2017, Legalis).

Mając na uwadze termin do wniesienia skargi oraz z uwagi na planowane przez Radę terminy sesji wskazuję, iż uchwała zatwierdzająca wniesioną skargę na akt nadzoru zostanie przedłożona niezwłocznie po jej podjęciu przez Radę.

Odnosząc się do kwestii kompetencji i uprawnień do złożenia skargi na rozstrzygnięcie nadzorcze to uprawnionymi są gmina lub związek międzygminny, których interes prawny, uprawnienie albo kompetencja zostały naruszone (art. 98 ust. 3 u.s.g.). W wyroku z 24.04.2006 r., II OSK 142/06, LEX nr 209187, Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że legitymację do zaskarżenia rozstrzygnięcia nadzorczego posiada wyłącznie gmina, a kwestię tę w sposób jednoznaczny normuje art. 98 ust. 3 u.s.g. Zaskarżenie bowiem rozstrzygnięcia nadzorczego jest środkiem obrony konstytucyjnie chronionej samodzielności gminy i w związku z tym tylko gminie służy skarga do sądu administracyjnego.

Teza taka nie budzi większych wątpliwości, natomiast rodzi pytanie, czy oznacza to jednocześnie przyznanie zdolności sądowej tylko gminie jako osobie prawnej, czy też należy dopuścić zdolność sądową organów gminy. Pierwszy z tych poglądów dominuje w orzecznictwie i doktrynie, czego konsekwencją było uznanie zdolności procesowej gminy i uznanie, iż przed sądem może ją reprezentować jedynie wójt (jako organ uprawniony do tego na podstawie art. 31 u.s.g.).

Skoro co do zasady gminę reprezentuje wójt (art. 31 SamGminU) rada gminy może podjąć uchwałę o wniesieniu skargi i upoważnić do jej wykonania wójta gminy. Takie powierzenie wykonania uchwały wójtowi upoważnia wójta nie tylko do sporządzenia skargi gminy na rozstrzygnięcie nadzorcze, ale także do reprezentowania gminy w postępowaniu sądowym w tej sprawie, zarówno w zakresie stanowiska rady gminy, jak i wójta. Udzielenie pełnomocnictwa przez wójta oznacza zaś, że pełnomocnik działał za stronę, którą jest gmina w sprawie dotyczącej zarówno rady gminy, jak i wójta (wyrok NSA z 19.12.2013 r., II OSK 1414/13).

Zgodnie z art. 100 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. *„Postępowanie sądowe, o którym mowa w artykułach poprzedzających, jest wolne od opłat sądowych.”*

Zakres stosowania zwolnienia z opłat sądowych dotyczy postępowań sądowych, o których mowa w artykułach poprzedzających. W grę wchodzi zatem postępowania prowadzone na podstawie art. 93 ust. 1 u.s.g. (skarga organu nadzoru na uchwałę lub zarządzenie organu gminy), art. 98 ust. 1 u.s.g. (zaskarżanie aktów podejmowanych przez organy nadzoru na podstawie art. 96 ust. 2, art. 97 ust. 1 i stanowisk zajmowanych w trybie art. 89 u.s.g.) oraz art. 98a ust. 3 u.s.g. w zw. z art. 98 u.s.g. (zaskarżanie zarządzeń zastępczych wojewody). (Dolnicki Bogdan (red.), Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, wyd. II).

Wobec powyższego, wniesienie skargi zwolnione jest z uiszczenia opłaty sądowej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, wnoszę i wywodzę jak na wstępie.

RADCĄ PRAWNY
Michał Stępielewski

Załączniki:

- Odpis skargi
- uwierzytelniona kopia pełnomocnictwa

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Stanisław Kasperski

STEMPLEWSKI SZCZUDŁO
& Partnerzy

Leszno, dnia 30 sierpnia 2016 r.

PEŁNOMOCNICTWO

Ja, niżej podpisany Wójt Gminy Wilkowo - Mieczysław Drożdżyński, niniejszym upoważniam:

Adwokata Michała Szczudło
Radcę Prawnego Michała Stemplewskiego
oraz
Radcę Prawnego Norberta Głaba

do reprezentowania mnie, Gminy Wilkowo oraz Urzędu Gminy Wilkowo przed polskimi organami administracji publicznej: państwowej i samorządowej, organami podatkowymi, sądami powszechnymi, Sądem Najwyższym oraz sądami administracyjnymi i Naczelnym Sądem Administracyjnym, jak również przed organami ścigania - we wszystkich sprawach;

Pełnomocnictwo niniejsze obejmuje umocowanie do:

- wszystkich łączących się ze sprawą czynności, w tym procesowych, nie wyłączając wniesienia skargi o wznowienie postępowania oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jak również reprezentowania w postępowaniach wywołanych ich wniesieniem;
- wszelkich czynności dotyczących mediacji;
- wszelkich czynności dotyczących zabezpieczenia i egzekucji;
- zawarcia ugody, zrzeczenia się roszczenia albo uznania powództwa;
- odbioru kosztów procesu od strony przeciwnej;
- odbioru uznanych, zasądzonych bądź stwierdzonych ugodą świadczeń;
- odbioru kosztów zasądzonych od osób innych niż strona przeciwna;
- zapisu na sad polubowny;
- występowania w sprawach z powództw przeciwegzekucyjnych;
- udzielenia dalszego pełnomocnictwa substytucyjnego.

Poświadczam za zgodność
z oryginałem
Leszno, dnia 30.08.2016 r.
Radca prawny Michał Stemplewski

Mieczysław Drożdżyński
(podpis Mieczysław Drożdżyński)